

Motion till riksdagen 2025/26:129

av **Rashid Farivar (SD)**

Skärpta straff för plundring, skadegörelse och illegal handel med svenska fornminnen och kulturarv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för plundring, skadegörelse och illegal handel med svenska fornminnen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges fornminnen och kulturarv, såsom gravfält, runstenar, boplatser och kulturlager, utgör viktiga delar av vår historia och vårt gemensamma minne. Dessa lämningar, som skyddas av kulturmiljölagen (1988:950), har stort värde för forskning, utbildning och allmänhetens förståelse av Sveriges historiska kulturarv.

Trots det förekommer illegal plundring, skadegörelse och handel med kulturföremål, där föremål systematiskt tas från fornminnen med hjälp av exempelvis metalldetektorer eller annan specialutrustning. Den nuvarande lagstiftningen har påföljder som i flera fall inte är tillräckligt avskräckande, vilket gör att brott mot fornminnen riskerar att fortsätta utan adekvata konsekvenser.

För att tydligare markera brottens allvar bör en särskild rubricering, *grovt fornminnesbrott*, införas med en straffskala från sex månaders fängelse upp till sex år. Detta ska tillämpas vid systematisk plundring, försök till illegal utförsel eller vid skadegörelse av särskilt värdefulla eller unika lämningar. Det bör också införas utökade möjligheter att beslagta och förverka den utrustning som används vid illegal verksamhet, såsom metalldetektorer, grävredskap och fordon.

Vidare behöver gräns- och tullkontroller förstärkas för att förhindra illegal export av svenska kulturföremål. Ett fördjupat internationellt samarbete är nödvändigt för att komma åt den gränsöverskridande handeln med arkeologiska objekt. Ett nationellt

register över anmälda fornminnesbrott bör också upprättas för att ge bättre överblick, underlätta uppföljning och skapa tydligare riktlinjer för polis och åklagare i deras prioriteringsarbete.

Det är även angeläget att öka allmänhetens medvetenhet om kulturarvets betydelse och de rättsliga konsekvenser som följer av olovlig hantering av fornminnen. Genom information och kunskap kan fler förstå värdet av att skydda dessa lämningar och respektera de regler som gäller.

Sverige har ett ansvar att skydda sitt kulturarv för både nuvarande och kommande generationer. Genom att skärpa straffen och förtydliga lagstiftningen, samtidigt som kontrollen och informationsinsatserna stärks, kan vi bättre motverka illegal plundring och skadegörelse. Det är avgörande att samhället markerar med kraft att brott mot fornminnen är allvarliga och ska mötas med konsekvenser som står i proportion till skadan mot Sveriges gemensamma historiska kulturarv.

Rashid Farivar (SD)